

Випробувальний центр «Омега»: діяльність в умовах трансформації системи технічного регулювання України

З яких процесів складається оцінювання відповідності продукції вимогам технічних регламентів (ТР)? Хто і за якими процедурами може проводити оцінювання відповідності? Які ТР застосовують до тієї або іншої продукції? Вимоги яких конкретних стандартів треба виконати, щоб довести відповідність певної продукції вимогам ТР? Ці та багато інших питань неминуче виникають сьогодні у кожного виробника чи постачальника продукції на ринок України.

М. Беліков

Останніми роками поняття «технічний регламент», «оцінювання відповідності», «підтвердження відповідності» лягли в основу найважливіших рішень, викладених у законодавчих і нормативних документах (НД) України.

Сьогодні багато говорять про реформування системи технічного регулювання України, адаптацію нашого законодавства до європейського, ліквідацію технічних бар'єрів та створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом (ЄС).

Серед заходів цих інтеграційних процесів — докорінна зміна національної інфраструктури оцінювання відповідності, приведення українського законодавства й практики до симетричних із європейськими вимогами, введення ТР (аналогів Директив ЄС), запровадження стандартів, гармонізованих із міжнародними та європейськими НД.

Вимоги ТР як нормативно-правових актів, у яких визначено характеристики продукції, є суто загальними і не містять конкретики стосовно методів, які можна та необхідно використати до певної продукції для підтвердження її відповідності. Такі конкретні вимоги викладено у гармонізованих стандартах, які треба застосувати для потреб підтвердження відповідності.

Окрім ТР і стандартів, треба знати й використовувати також і інші документи, які містять вимоги до об'єкта оцінювання: закони, постанови, технічні спе-

цифікації та технічні умови, секторіальні відомчі вимоги тощо.

Тому для вітчизняних виробників і постачальників шляхом розв'язування питань стосовно підтвердження відповідності продукції в умовах реформування системи технічного регулювання може стати звернення до «третьої сторони»: органів з оцінки відповідності — органів сертифікації, випробувальних центрів (лабораторій), компетентних проводити такі роботи та оснащених у необхідному обсязі.

Такі центри (органи та лабораторії), які сьогодні здатні наблизитися до рівня, що забезпечує оцінювання відповідності продукції за вимогами норм європейських стандартів, в Україні є, але їх вкрай мало — лише одиниці. Це переважно органи та випробувальні лабораторії, історія походження яких бере початок із часів колишнього СРСР, які за багато років (десятиріч) напружували свою культуру проведення оцінювання відповідності та свою школу виховання «штучного товару» — фахівців, досвідчених у цій сфері діяльності.

Одним з них є державне підприємство «Випробувальний центр «Омега» (ДП ВЦ «Омега»), створене у 1991 році. Проте його історія починається значно раніше — із 1968 року, коли в складі Севастопольського радіозаводу (згодом НВО «Мусон») була створена лабораторія для випробувань продукції, що виробляв завод.

Сьогодні ДП ВЦ «Омега» — це випробувальна лабораторія, орган з сертифікації продукції та орган з сертифікації систем якості. У державній Системі сертифікації УкрСЕПРО працює з 1995 року, коли воно було призначене одним з перших в Україні серед інших органів з сертифікації.

ДП ВЦ «Омега» акредитоване Національним агентством України з акредитації на відповідність вимогам українських аналогів міжнародних стандартів ISO/IEC 17025, EN 45011 і ISO/IEC 17021, уповноважене на проведення діяльності з оцінення відповідності за вимогами низки ТР України. Крім того, ВЦ «Омега» акредитовано як випробувальну лабораторію у російській системі сертифікації ГОСТ-Р, у Міністерстві транспорту Росії, Морських реєстрах України та Росії, Секретаріаті супутникової системи спасання при лихах на морі КОСПАС-САРСАТ. До речі, у системі КОСПАС-САРСАТ у світі існує лише 5 випробувальних лабораторій, і ВЦ «Омега» — одна з них та єдина в Україні.

ВЦ «Омега» офіційно визнаний європейськими та міжнародними органами Великобританії (BAVT), США (FCC, USCG), Канади (IC), Австралії (NATA), Чехії, Норвегії, Німеччини та інших. Випробуване у ВЦ «Омега» високотехнологічне радіозв'язкове обладнання усіх новітніх технологій, сучасна електронна та електрична продукція провідних світових брендів з Європи, США, Канади, Австралії, країн Азії, постачається на ринки всього світу. На ринку України обертається телекомунікаційне обладнання відомих світових лідерів-виробників Nokia, Ericsson, Motorola, Siemens, Huawei, понад 50 % якого пройшло випробування саме на підприємстві ДП ВЦ «Омега».

Одним із пріоритетних напрямків діяльності ДП ВЦ «Омега» є проведення випробувань за параметрами електромагнітної сумісності (ЕМС) — підприємство призначено Головною організацією зі стандартизації в галузі ЕМС.

Активно розвивається напрямок випробувань з безпеки за вимогами міжнародних стандартів. Ці види випробувань мають свою специфіку, вимагають великої кількості спеціального оснащення, тривалого досвіду для бездоганного виконання усіх умов компетентного оцінення.

Безумовно позитивне прагнення України щодо виходу до єдиного європейського ринку та інтегрування до європейської спільноти потребує вже зараз вирішення не лише загальнодержавних питань стосовно адаптації української регуляторної системи до європейської, але й вживання заходів щодо підготовки до практичної роботи в нових умовах господарювання складових частин цього процесу — вітчизняних виробників та підприємців, які постачають продукцію на ринок, органів з оцінки відповідності, органів ринкового нагляду тощо.

Реформування системи підтвердження відповідності продукції йде разом із реформуванням ринкового нагляду, становленням нових підходів до захисту прав споживачів, безпеки їх здоров'я та майна, захисту довкілля. Як методичний центр з ЕМС, вимоги якого охоплюють майже всю продукцію електроніки, яка підключається до електричної мережі чи застосовує радіочастотний ресурс, підприємство безпосередньо зацікавлене, щоб ринковий нагляд запрацював ефективно та якомога скоріше наблизився до європейського ладу. Тому наш центр не залишається поза процесом підготовки сучасної інфраструктури якості та системи технічного регулювання. Підприємство ініціює та щорічно проводить, за підтримки відповідних регуляторних центральних органів влади, заходи — семінари, наради, конференції, навчальні програми із залученням представників виробництва, підприємництва, контролюючих органів, органів захисту прав споживачів щодо докорінної зміни системи технічного регулювання — переходу від системи обов'язкової сертифікації до оцінення відповідності, всебічного розгляду процедур оцінювання продукції за ТР; надання доречних рекомендацій учасникам процесу щодо розв'язування найбільш доцільним шляхом проблемних питань, які виникають; обміну практичним досвідом.

ДП ВЦ «Омега» — орган, офіційно призначений на виконання робіт за ТР і консультативно-методичний центр із провадження ТР (з електромагнітної сумісності, радіоблаштування, телекомунікаційного обладнання тощо), провадить саме таку активну роз'яснювальну політику.

Сьогодні вкрай необхідно терміново організувати ефективний процес взаємного навчання з боку розробників ТР: по-перше, усіх призначених органів з оцінки відповідності стосовно однакового підходу до оцінення відповідності продукції за вимогами ТР; по-друге, навчити фахівців ринкового нагляду практичним заходам із аналізу відповідності продукції вимогам ТР. У цьому напрямі також важливо залучити науковий та викладацький склад провідних фахових інститутів щодо навчання спеціалістів органів з оцінки відповідності та органів ринкового нагляду новим методам проведення робіт з оцінення відповідності — сертифікації, випробування, інспектування.

Ми впевнені, що трансформування системи підтвердження відповідності до ефективної системи контролю за продукцією на зразок європейської — це шлях до підвищення ефективності української економіки, та сподіваємось на відродження вітчизняних підприємств-виробників високотехнологічного обладнання. ■

М. Беліков,
директор ДП ВЦ «Омега», м. Севастополь